

STATENS MUSEER FÖR VÄRLDSKULTUR

NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

Karl Magnusson, Chef omvärldsrelationer

Dnr 508/2011

Strategi för barn- och ungdomsverksamhet 2012 – 2014

Inledning

Av Statens museer för världskulturs instruktion framgår att myndigheten *ska dokumentera och belysa olika kulturers yttringar och villkor samt kulturmöten och kulturell variation, historiskt och i dagens samhälle, nationellt och internationellt*. I en värld som blir alltmer globaliserad förstärks hela tiden vikten av kunskap om och ett bejakande av de oändligt många avtryck den mänskliga kreativiteten har satt och ständigt sätter. Inte minst är detta viktigt för alla barn och unga eftersom de växer upp i samhällen som förändras i en allt snabbare takt. Med föreliggande strategi vill Världskulturmuseerna lägga en grund för barn och unga att navigera och ta tillvara det positiva, lustfyllda och kreativa såväl som utmaningarna i dagens värld för att bättre kunna forma sin tillvaro. I mötet mellan Världskulturmuseernas verksamhet och barn och unga ska båda parter utvecklas i ett ömsesidigt kontinuerligt lärande som utgår från barns och ungas *rätt* till en global historia och framtid.

Grundläggande utgångspunkter

Vid Statens museer för världskultur har barn och unga varit prioriterade målgrupper för verksamheten alltsedan organisationen bildades för drygt tio år sedan. Världskulturmuseerna är kända för att attrahera dessa besökare, något som nämns specifikt i 2011/2012 års budgetproposition. Ambitionerna har över åren fått genomslag i olika interna styrdokument och konkreta målformuleringar. Sedan ett antal år har vi exempelvis som gemensam målsättning att 50 procent av besökarna till Världskulturmuseerna ska år 2015 vara under 30 år. Avsikten med föreliggande strategi för barn- och ungdomsverksamhet är att intensifiera de kvalitativa ansträngningarna ytterligare. Den tar sin utgångspunkt i uppdraget för åren 2012-2014, men har en längre tidshorisont än så. Strategin kommer att ha en överordnad roll i verksamheten framöver och integreras i hela organisationens kontinuerliga arbete. Med detta vill vi etablera Världskulturmuseerna som den givna referenspunkten för museers arbete med barn och unga såväl nationellt som internationellt.

Strategin utgår från och betonar de rättighetsprinciper som stadgas i FN:s barnkonvention.¹ Omsatt till Världskulturmuseernas innehållsmässiga verksamhetsområde har vi utifrån dessa principer följaktligen valt att använda formuleringen *alla barns och ungas rätt till en global historia som en grund för att navigera i samtiden och forma en hållbar framtid*, som ledstjärna för vårt arbete.

Med barn och unga som kategorier ”i sig själva” vill vi öppna upp utställningsteman och kunskapsutveckling som sträcker sig bortom andra kollektiva identiteter såsom nation, etnicitet och religion. Världskulturmuseerna kommer, som något helt nytt i museivärlden, att introducera barns och ungas roll i den globala kulturhistorien - *barnens världshistoria* - som en naturlig del i verksamheten.

---

¹ Den vägledande utgångspunkten för hur barnkonventionen ska tolkas är de fyra huvudprinciperna, artiklarna 2, 3, 6 och 12, det vill säga att alla barn har samma rättigheter och lika värde – ingen får diskrimineras, att barnets bästa skall beaktas vid alla beslut som berör barn, att inte bara barns överlevnad utan också deras utveckling ska säkerställas till det yttersta av samhällets förmåga samt att barns åsikter ska få komma fram och visas respekt. För en kulturhistorisk museiorganisation finns även andra specifika artiklar att särskilt beakta, till exempel artikel 8 ”alla barn har rätt till en identitet” liksom artiklarna 13-15 om att alla barn har rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet.

Metodmässigt innebär rättighetsperspektivet bland annat utvecklandet av ett medvetet förhållningssätt när det gäller *världskultur för, med och av barn*. För att internt synliggöra verksamhet som förverkligar aspekterna ovan införs från och med 2012 en så kallad barn- och ungdomsstrategisk certifiering (BUS-certifiering) vid Världskulturmuseerna (se bilaga 1).

Strategin avser verksamhet som riktar sig till barn och unga i åldersspannet 0-19 år. Vidare betonas vikten av att skilja mellan ålderskategorierna då viss verksamhet, som exempelvis riktar sig till yngre barn, kan verka direkt fjärande för äldre gruppers deltagande. Slutligen skiljer strategin mellan det arbete med barn och unga som görs i samarbete med skolor från verksamhet som syftar till aktiviteter och besök på annan tid.

Mål och aktiviteter

Målet för strategin är att mötet mellan Världskulturmuseernas verksamhet och barn och unga ska leda till att båda parter utvecklas i ett ömsesidigt kontinuerligt lärande utifrån ett rättighetsperspektiv. För organisationen blir det en utmaning att i vissa fall ändra förhållningssätt och släppa tolkningsföreträden för att nå den ömsesidighet som är nödvändig för att strategin ska lyckas.

Strategin är uppbyggd utifrån Världskulturmuseernas tre verksamhetslinjer; Utställningar, Forskning och samlingar samt Museimiljö. Den kommer att konkretiseras i årsplanerna för respektive linje samt i den övergripande verksamhetsplanen för att sedan realiseras på de fyra museerna och i övrig verksamhet.

Utställningar

Världskulturmuseernas utställningar inom strategin ska på olika sätt gestalta relevanta frågeställningar kring *världskultur om, för, med och av barn eller unga*. Dessutom ska hänsyn tas till hur barns och ungas utställningsupplevelser och behov påverkar utställningarnas fysiska och intellektuella tillgänglighet.

År 2012 ska arbetet ha inletts med att anpassa valda basutställningar vid Världskulturmuseerna för, av och med barn eller unga.

Från och med år 2013 ska varje Världskulturmuseum ha en BUS-certifierad utställning.

År 2012 ska Världskulturmuseerna inleda arbetet med att skapa en större utställning som belyser barns globala historia och dess samspel med samtid och framtid. *Medel för detta behöver dock sökas separat från uppdragsgivaren alternativt extern finansiering.*

Forskning och samlingar

Den övergripande ambitionen är att kunskapen om Världskulturmuseernas ansvarsområden och de samlingar vi förvaltar ska göras mer tillgänglig och relevant för barn och unga. Föremål som speglar barns livsvillkor, historiskt och i samtiden, ska lyftas fram. Nya frågor måste ställas till samlingarna, frågeställningar som skapas av den unga publiken snarare än inom forskarsamhället. Detta kan komma att kräva andra arbetssätt än de konventionella och väcka utmanande frågor om tolkningsföreträde och expertis.

År 2013 ska Världskulturmuseerna ha utvecklat projekt där barn och unga tillsammans med konservatorer, pedagoger, föremålstekniker och forskare skapar ny kunskap kring utvalda föremål. *Medel för detta behöver dock sökas separat från uppdragsgivaren alternativt extern finansiering.*

Genom en ny insamlingspolicy från år 2012 ska de samlingar som Världskulturmuseerna förvaltar berikas med föremål som speglar barn och ungas livsvillkor historiskt och i samtiden.

Museimiljö

Museibesöket utgörs av en helhetsupplevelse, från utbud av program och pedagogik över bemötandet i entrén och tillgänglighet till lokaler. Museimiljöerna, såväl fysiska som intellektuella, är de främsta platserna för frekventa och informella möten med publiken. De är också centrala i tilltalet till och i relationen med barn och unga. I arbetet med att utveckla dessa miljöer och de aktiviteter som genomförs i linje med strategin, måste de fyra museernas respektive profiler utnyttjas full ut för att nå bredast möjliga publik.

År 2014 ska Världskulturmuseerna genom program och pedagogik, värdskap och bemötande samt fastighets- och säkerhetsarbete erbjuda publika museimiljöer där barn och ungas globala historia och samtid lyfts fram och där de känner sig välkomna, trygga och delaktiga.

År 2014 ska Världskulturmuseerna ha anammat pedagogiska arbetssätt för att stärka barns och ungas delaktighet i verksamheten ytterligare.

År 2014 ska Världskulturmuseerna genom ett systematiskt beaktande av skolans kunskapsmål (Lgr 11) vara en attraktiv samarbetspartner/kunskapsresurs för skolor runt om i landet.

Gemensamt

I organisationens internationaliserings- och omvärldsarbete kommer barn- och ungdomsperspektiven att fortsätta fungera som en central riktningssgivare. Exempelvis undersöks för närvarande ett större projekt tillsammans med partners i Sydostasien liksom möjligheterna att utveckla studiet av internationella museisamlingar i realtid med hjälp av ny teknik tillsammans med museer i södra Afrika. *Medel för detta behöver dock sökas separat från uppdragsgivaren alternativt extern finansier.*

Världskulturmuseerna kommer liksom övriga Centralmuseer arbeta aktivt för att producera sakinnehåll på Wikipedia så att det blir attraktivt att använda i olika lärandesituationer och stimulera informationens användning i skolundervisning och inom andra områden.

För närvarande pågår en uppdatering av samtliga webbplatser i organisationen som koordineras av kommunikations- och marknadsföringsenheten. Från det att de nya webbplatserna lanserats i början av nästa år, kommer de att utgöra ett viktigt komplement till museibesöket i kommunikationen med barn och unga. Förutom de kommunikativa aspekterna, ska samtliga världskulturmuseer år 2014 ha utvecklat en plats på sina respektive webbsidor där yngre besökare kan utforska utvalda föremålssamlingar och lära sig om global historia, samtid och framtid (jämför "Young Explorers" vid British Museum). Arbetet med *barnens världshistoria* kommer här vara utgångspunkten.

Uppföljning, ansvar och metod

Som ovan nämnts, kommer strategins målsättningar att konkretiseras genom års- och verksamhetsplaner. Följaktligen kommer genomförandet följas upp och rapporteras enligt samma struktur och ansvariga blir därmed cheferna för respektive linje. Under år 2012 ska övriga styrdokument vid Världskulturmuseerna anpassas och harmonieras med barn- och ungdomsstrategin. Ansvar för detta ligger på planeringschefen respektive chefen för omvärldsrelationer. För att uppnå strategins målsättningar kommer det krävas olika former av kompetensutveckling. Här ligger ansvaret på personalchef i dialog med linje- och enhetschefer.

För att operationalisera delar av strategin kommer Världskulturmuseerna införa en så kallad BUS-certifiering för olika projekt och aktiviteter. En checklista för certifieringen kommer att beslutas under år 2012 (se bilaga1).

Bilaga 1.

Checklista för BUS-certifiering – exempel

1. Definition av projektet/aktivitet (utställning, program, pedagogik, forskning, förändring av lokaler etc.)

2. Är projektet skapat för/med/av barn och/eller unga?
  - *För*: är barn och unga den primära målgruppen? Definiera ålder på den primära målgruppen.
  - *Med*: kommer barn och unga att aktivt delta i projektarbetet? (T ex i referensgrupper)
  - *Av*: kommer barn och unga att själva skapa innehållet i projektet?

3. Tillgänglighet.
  - Är projektet fysiskt tillgängligt för barn och unga?
  - Är projektet innehållsligt tillgängligt för barn och unga?
  - Produceras information, formgivning mm med barn och unga som mottagare?

4. Hur kan barns och ungas roll i projektet ge Världskulturmuseerna vidgade perspektiv på verksamheten.